

Διαφωτισμός και διαμόρφωση των πολιτικών ιδεολογιών στην Ελλάδα

Ενότητα 5: Δημιουργία του ελληνικού εθνικισμού

Σπύρος Μαρκέτος
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Διαφωτισμός και διαμόρφωση των πολιτικών ιδεολογιών στην Ελλάδα

Δημιουργία του ελληνικού εθνικισμού

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

---

1. Η δημιουργία της εθνικής συνείδησης.
2. Το έθνος στα Βαλκάνια.
3. Ο ελληνικός εθνικισμός.

Σκοποί ενότητας

- Να εξετάσουμε το πέρασμα που έχει δημιουργήσει την εθνική συνείδηση στους ανθρώπους.
- Να αναλυθεί η ιδέα του έθνους.
- Να παρουσιασθεί ο πυρήνας της ελληνικής εθνικής σκέψης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η εθνική συνείδηση στα Βαλκάνια

Η εθνική συνείδηση στα Βαλκάνια

- Το 1750-1800 οι άνθρωποι στα Βαλκάνια δεν έχουν κάποια άποψη περί έθνους. Θεωρούσαν τον εαυτό τους υπήκοο (του σουλτάνου).
- Την ιδέα του έθνους δεν μπορούσαν να τη φανταστούν. Την ιδέα ότι μπορεί να υπάρχουν πολλοί άνθρωποι με κοινούς πολιτικούς στόχους που ζουν σε πολλά μέρη, τα οποία δεν είχαν ακούσει καν.

Η εθνική συνείδηση στα Βαλκάνια

- Δεν υπάρχουν ακόμα προϋποθέσεις για να υπάρξει ιδέα του έθνους.
- Η ιδέα του έθνους είναι μια επαναστατική ιδέα που βγαίνει από τον Διαφωτισμό και αποκτά μαζική απήχηση μετά τη Γαλλική Επανάσταση.
- Στα Βαλκάνια αρχίζουν οι άνθρωποι να σκέφτονται τα χωριστά έθνη, την χωριστή εθνική ταυτότητα.

Η εθνική συνείδηση στα Βαλκάνια

- Η πρώτη αντίληψη ότι οι Ρωμιοί μπορούν να χωρίζονται σε ομάδες αφορούσε κυρίως γλωσσικές ομάδες.
- Πρώτα δείγματα συζήτησης για γλωσσικές ομάδες είναι κάποια λεξικά που κυκλοφορούν στα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Αυτά τα παρουσιάζει ο Π. Κιτρομηλίδης στο βιβλίο του, *Εθνική ταυτότητα και εθνικισμός στη νεώτερη Ελλάδα*, ΜΙΕΤ, Αθήνα.

Η εθνική συνείδηση στα Βαλκάνια

- Ο Κιτρομηλίδης μιλάει για τα πρώτα πολύγλωσσα λεξικά που ήταν χρήσιμα για τους εμπόρους.
- Αρχίζουν οι άνθρωποι να βλέπουν τον εαυτό τους σαν μέλη γλωσσικών ομάδων. Και δίπλα σ' αυτό αρχίζει να αναπτύσσεται η αίσθηση ότι θα υπήρχε η ευκαιρία να φτιάξουμε ως κυρίαρχη ομάδα οι Ρωμιοί ένα έθνος σαν τα ευρωπαϊκά.

Η εθνική συνείδηση στα Βαλκάνια

- Ήταν σημαντικό να πεισθούν ότι οι Έλληνες είναι ένα έθνος. Κι αυτό θα γίνονταν αν πείθονταν ότι οι Έλληνες είναι έθνος σύμφωνα με τα κριτήρια των φράγκων (Ευρωπαίων).
- Οι Έλληνες εκπληρούν τον ορισμό του Αριστοτέλη για το έθνος, με τη γλώσσα θα μπορούσε να φτιαχτεί μια πολιτική κοινωνία όπως στη Δύση. Και γι' αυτό ήταν σημαντικό η δημοτική γλώσσα να γίνει ισάξια των δυτικών.

Η εθνική συνείδηση στα Βαλκάνια

- Πυρήνας της ελληνικής εθνικής σκέψης:
- Έχει μειωθεί το έθνος αλλά αν φροντίζαμε στην ανάπτυξή του θα είμαστε σε πλεονεκτική θέση.
- Ο Φίλιππος Ηλιού στο βιβλίο του, *Κοινωνικοί αγώνες και Διαφωτισμός. Η περίπτωση της Σμύρνης, 1819*, δείχνει ότι η εκκλησία ξεσηκώνει τα πιο λαϊκά, συντηρητικά στρώματα και καταστρέφει το εκπαιδευτικό πείραμα των Διαφωτιστών.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σπύρος Μαρκέτος.
«Τίτλος Μαθήματος. Διαφωτισμός και διαμόρφωση των πολιτικών
ιδεολογιών στην Ελλάδα. Δημιουργία του ελληνικού εθνικισμού». Έκδοση:
1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Φράγκου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

